

Sygn. akt I C 443/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Przemysław Jagosz

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2021 r., w Olsztynie, na posiedzeniu niejawnym w trybie art. 15 zzs⁽²⁾ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych,

sprawy z powództwa **A. L.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w B.**

o zapłatę, rentę i ustalenie

I. **oddala powództwo;**

II. **zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – (...) zwrot kosztów procesu w kwocie 10 800 zł;**

III. **przyznaje adv. R. A. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie koszty nieopłaconej pomocy prawnej przyznanej powodowi z urzędu w kwocie 8 856 zł (w tym 1 656 zł tytułem podatku od towarów i usług).**

Sygn. akt I C 443/18

UZASADNIENIE

Powód domagał się od pozwanego Skarbu Państwa – w związku z działalnością Zakładu Karnego w B.:

a) kwoty 400 500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19.06.2018 r. (data wezwania do zapłaty) - tytułem zadośćuczynienia za:

- zarażenie go gronkowcem i wirusem HCV,
- nieleczenie wirusowego zapalenia wątroby,
- złamanie ręki,
- uraz kręgosłupa,
- wielokrotne pobicie i znęcanie się nad powodem oraz
- naruszenie jego praw podczas pobytu w Zakładzie Karnym w B. (k. 4, 56),

b) kwoty po 6 000 zł miesięcznie, płatnej do 10 dnia każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa (11.07.2018 r.) – tytułem dożywotniej renty,

c) ustalenia odpowiedzialności pozwanego za mogące wystąpić w przyszłości dalsze skutki zdarzenia (k. 107).

d) kwoty 10 000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia z 30.05.2019 r. (data wpływu pisma z rozszerzeniem powództwa - k. 181) tytułem zadośćuczynienia za pobicie powoda do jakiego miało dojść w dniu 15.03.2019 r. (k. 181 i 193).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc:

a) że roszczenia powoda są nieudowodnione,

b) zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie zakażenia wirusem HCV i pobicia w 2015 r.

(odpowiedź na pozew i dalsze pisma, w tym pismo z k. 275)

Sąd ustalił, co następuje:

Powód przebywał w Zakładzie Karnym w B. w następujących okresach:

a) 28.07.1993 r. – 12.04.1995 r.,

b) 7.06.1995 r. – 31.08.1995 r.

c) 10.04.1997 r. – 28.04.1997 r.,

d) 18.12.1997 r. – 17.12.1998 r.,

e) 16.08.1999 r. – 31.08.1999 r.,

f) 30.10.2001 r. - 9.01.2002 r.,

g) 25.09.2002 r. – 23.10.2002 r.,

h) 12.08.2003 r. – 30.08.2004 r. gdzie został doprowadzony po zatrzymaniu w dniu 10.08.2003 r. i pobycie w szpitalu Miejskim w O. w związku z raną postrzałową (k. 187, bezsporne),

i) 26.10.2004 r. – 25.01.2006 r.,

j) 20.05.2008 r. – 21.05.2008 r.,

k) 16.08.2009 r. - 5.03.2012 r.,

l) 25.10.2012 r. - 5.12.2012 r.,

m) 24.01.2013 r. – 19.07.2013 r.,

n) 11.04.2014 r. do 9.03.2016 r., przy czym w tym okresie w dniu 3.04.2015 r. odnotowano w dokumentacji pobytu szarpaninę powoda z innym osadzonym, co do której powód nie chciał zgłaszać wyjaśnień. Zgłaszane wówczas dolegliwości w postaci bólu ręki i głowy, zostały zaopatrzone na oddziale (...) szpitala zewnętrznego, w związku z czym powód otrzymywał leki przeciwbólowe. Zgłaszane wówczas były również problemy dermatologiczne powoda (przyznane, pismo k. 117 i dokumentacja pobytu powoda)

o) 6.05.2016 r. – 13.05.2016 r.,

p) 21.07.2016 r. – 28.12.2016 r.,

q) 30.01.2019 r. – 2.04.2019 r.

(pismo k. 156, k. 187, 191, bezsporne)

Zakład Karny w B. był i jest prowadzony przez Skarb Państwa.

Wirusowe zapalenie wątroby wykryto u powoda w 2003 r., o czym dowiedział się już w tej dacie (przyznane – k. 155).

Z problemami dermatologicznymi powód zgłaszał się od 2015 r., przy czym dodatni wynik badania na bakterię gronkowca (*staphylococcus aureus*) uzyskano w kwietniu 2018 r. (por. opinia k. 494 i związana z nią dokumentacja medyczna).

W dniu 15.03.2019 r. powód był transportowany do Szpitala (...) w O. na konsultacje medyczne. Do konsultacji tych nie doszło, a transport z powodem wrócił do zakładu karnego w B. z uwagi na zachowanie powoda, który według transportujących go funkcjonariuszy zachowywał się agresywnie i odmawiał współpracy.

(bezsporne, dokumenty dołączone do pism stron, zeznania świadków k. 345 i nast.)

Sąd zważył, co następuje:

Mając na uwadze charakter roszczeń zgłoszonych przez powoda – ostatecznie reprezentowanego przez ustanowionego z urzędu profesjonalnego pełnomocnika wykonującego zawód adwokata – ich podstawy prawnej należało upatrywać w przepisach art. 415 i nast. Kodeksu cywilnego (k.c.), dotyczących odpowiedzialności za czyny niedozwolone, w tym mające charakter naruszenia dóbr osobistych.

Powód domagał się bowiem zadośćuczynienia i renty, a nadto ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość, których podstawą w szczególności – w zakresie faktów przywoływanych na poparcie tych żądań – mogłyby być przepisy art. 445 § 1 k.c. lub art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. (w zakresie zadośćuczynienia), art. 444 § 2 k.c. (w zakresie renty), art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c. – w zakresie ustalenia odpowiedzialności na przyszłość).

W tym miejscu zaznaczyć jednak trzeba, że zgodnie z art. 6 k.c., takie roszczenia powoda mogłyby zostać uwzględnione wyłącznie w przypadku udowodnienia przez niego, że:

- a) fakty, na które powoływał się w pozwie, rzeczywiście zaistniały,
- b) winę za ich zaistnienie ponoszą funkcjonariusze lub pracownicy pozwanego Skarbu Państwa, którzy działali bezprawnie,
- c) w wyniku tych faktów doszło do powstania krzywdy związanej z uszkodzeniem ciała, rozstrojem zdrowia lub naruszeniem dóbr osobistych, która wymagałaby zadośćuczynienia,
- d) w wyniku tych faktów doszło do całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy powoda, zwiększenia jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość, które uzasadniałyby żądanie renty
- e) ma interes prawny w dochodzeniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego za skutki, które z faktów wykazanych jak w pkt. a), mogą wynikać w przyszłości.

Oceniając dowody przedstawione w sprawie z zachowaniem przepisów o postępowaniu cywilnym (k.p.c.), należy natomiast wskazać, że powód nie udowodnił swoich roszczeń w **żadnym** zakresie.

Wyjaśniając decyzje w zakresie wniosków dowodowych zgłaszanych przez pełnomocnika powoda w toku postępowania należy zwrócić uwagę, że już na rozprawie w dniu 22.07.2019 r. – wobec mnogości i pewnej chaotyczności zarzutów – określono termin 14 dni do ostatecznego sprecyzowania podstawy faktycznej powództwa i wniosków dowodowych (k. 295v). Wnioski złożone w tym terminie zostały uwzględnione (por. postanowienie w protokole rozprawy k. 306v-307), a dowody zawnioskowane przez powoda przeprowadzono, poza tymi, których nie dało się przeprowadzić z uwagi na

ich niedostępność, po wyjaśnieniu, czy są dostępne (nagrania z monitoringu, por. wyjaśnienia k. 337-339, zezn. św. R. G. k. 349v-350). Pominięto natomiast wnioski z przeprowadzenie dowodu z opinii z zakresu mikrobiologii, gdyż w przeważającej mierze we wskazywanym zakresie powielaly się z wnioskami o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych z zakresu zakażeń, który przeprowadzono.

Ostatecznie pominięto również dowód z opinii biegłego lekarza z zakresu ortopedii i chirurgii, gdyż uznano – z przyczyn wskazanych poniżej – że powód nie udowodnił, aby doszło do zdarzeń, za które odpowiada pozwany i które wymagałyby oceny przez takich specjalistów.

Dodać trzeba, że pomijano wnioski dowodowe zgłaszane po terminie zakreślonym postanowieniem na rozprawie z dnia 22.07.2019 r., uznając, że był to wystarczający czas na pełne przedstawienie dowodów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, zaś zgłaszanie kolejnych wniosków – które w istocie miały na celu nie tyle przedstawianie dowodów, co ich poszukiwanie – ma celu wyłącznie nieuzasadnione przedłużanie postępowania.

Powracając do głównych wątków rozstrzygnięcia, w odniesieniu do poszczególnych roszczeń powoda należy wskazać:

1. Nie zasługuje na żadne uwzględnienie roszczenie o zadośćuczynienie za zarażenie powoda wirusem HCV i wirusem gronkowca, nieleczenie wirusowego zapalenia wątroby – w tej mierze zasięgnięto opinii biegłych lekarzy specjalistów od zakażeń, którzy w jednoznacznej opinii wykluczyli, aby do zakażenia doszło z przyczyn leżących po stronie pozwanego, względnie, aby w leczeniu skutków tych zakażeń doszło ze strony pozwanego do zaniedbań pogarszających stan powoda (por. opinia k. 483 i nast.). W ocenie Sądu nie ma uzasadnionych podstaw do kwestionowania tej opinii, która w sposób wyczerpujący, szczegółowy i dogłębny wyjaśnia etiologię i rozwój zakażeń, a analiza tych wniosków i sposobu, w jaki zostały wyciągnięte, wyklucza możliwość przypisania wywołania tych zakażeń pozwanemu. Oceny tej nie mogą przy tym zmienić zeznania świadków, dotyczące innych zakażeń (salmonella), w innym czasie i w zakresie innego wirusa (por. zezn. J. N.). Odnosząc się do zarzutów sformułowanych przez stronę powodową, należy natomiast wskazać, że wbrew ich treści biegli szczegółowo uzasadnili swoje wnioski w zakresie etiologii zakażenia gronkowcem (por. str. 19 opinii), odnieśli się do możliwości zarażenia innym wirusem z przyczyn mających wynikać ze strony ZK B. (por. str. 15), nie było ich rolą ocenianie wiarygodności twierdzeń lub zeznań powoda w tym zakresie (gdyż jest to kompetencja zastrzeżona sądowni), zaś zważywszy na to, że do zakażeń doszło w dalekiej przeszłości (jak zresztą stwierdzał sam powód), uzupełnianie opinii o wywiad z nim i dodatkowe badania dotyczące aktualnego stanu zdrowia, miałyby uzasadnienie wyłącznie w przypadku ustalenia na podstawie dostępnej dokumentacji, że do zakażeń mogło dojść z przyczyn zawinionych przez pozwanego – co jednak nie znalazło potwierdzenia.

2. Nie zasługuje na uwzględnienie w żadnym zakresie roszczenie o zadośćuczynienie za złamanie ręki, uraz kręgosłupa, wielokrotne pobicie, znęcanie i naruszanie praw powoda – w tym zakresie dostrzec trzeba, że żadnego z faktów mających stanowić podstawę powództwa nie udowodniono. Wprawdzie w 2015 r. w celi, którą zajmował powód, miało dojść do pobicia, jednak okoliczności tego zdarzenia nie zostały wyjaśnione z jego własnej inicjatywy (zaniechał ich wyjaśniania). Stłuczenie ręki i inne obrażenia zostały zaś zaopatrzone – o czym świadczy odpowiednia dokumentacja medyczna – i brak dowodów, by poza tym powód doznał wówczas innych, w szczególności poważniejszych w skutkach, urazów.

3. Naruszenie praw powoda w zakresie warunków pobytu w zakładzie karnym w B. pozostało gołosłownym twierdzeniem opisującym raczej odczucia powoda co do dolegliwości związanych z pobytem w tej jednostce, w której pozostaje w związku z prawomocnym skazaniem na karę pozbawienia wolności. Ograniczenia związane z odbywaniem tej kary są jednak jej immanentną cechą, gdyż z natury rzeczy pozbawienie wolności jest wkroczeniem w sferę tego dobra osobistego. Niemniej, ponieważ kara ta została orzeczona zgodnie z prawem, naruszenie wolności powoda nie ma charakteru bezprawnego. W ocenie Sądu powód nie wykazał nadto w żaden sposób, aby warunki pobytu w zakładzie karnym odbiegały od standardów wynikających z obowiązujących przepisów prawa, nie podejmując nawet starań, aby skonkretyzować, które z nich i w jakim zakresie zostały naruszone.

4. Nieudowodniony pozostał również zarzut dotyczący pobicia powoda w dniu 15.03.2019 r. Do zdarzenia takiego miało dojść w związku z transportem powoda do placówki medycznej. Żaden z przedstawionych dowodów nie

potwierdził jednak wersji powoda, że został pobity przez funkcjonariuszy powoda. Wręcz przeciwnie, zarówno z dołączonych przez strony dokumentów, jak i zeznań licznie przesłuchanych świadków wynikało, że do zaplanowanych konsultacji medycznych nie doszło z uwagi na postawę powoda, który odmawiał współpracy z funkcjonariuszami, a po powrocie do jednostki penitencjarnej zachowywał się agresywnie wobec jednego z nich. W ocenie Sądu nie ma przy tym żadnych wystarczająco uzasadnionych podstaw (a przynajmniej nie wykazał ich powód), że świadkowie nie są wiarygodni tylko z tej przyczyny, że są zatrudnieni przez pozwanego. Brak dowodów potwierdzających zeznania samego powoda również nie świadczy o zaistnieniu relacjonowanych przezeń faktów. Te relacje zaś trudno uznać za wiarygodne w sytuacji, w której nie znajdują potwierdzenia w innym materiale dowodowym.

5. W związku z powyższym za bezzasadne należało nadto uznać żądanie renty, gdyż powód nie wykazał, aby w wyniku jakichkolwiek bezprawnych działań lub zaniechań pracowników lub funkcjonariuszy doszło do całkowitej lub częściowej utraty przez niego zdolności do pracy, zwiększenia potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość. Skoro bowiem nieudowodnione zostały twierdzenia dotyczące zakażenia, pobicia i niezapewnienia odpowiednich warunków pobytu, trudno uznać, aby mogły stanowić podstawę przyznania renty.

6. Z tych samych przyczyn bezzasadne pozostawało żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego za mogące wystąpić w przyszłości dalsze skutki zdarzenia (k. 107). W tym zakresie należy wskazać, że powód nie wskazał, o które zdarzenie chodzi, ani nie wykazał, na czym miałby polegać jego interes prawny w takim żądaniu. Gdyby nawet przyjąć, że chodzi o skutki wszystkich zdarzeń objętych roszczeniami pozwu, to żądanie podlegałoby oddaleniu, gdyż – jak już wskazano – twierdzenia powoda w tym zakresie pozostały nieudowodnione.

7. Brak udowodnienia zdarzeń, za które miały odpowiadać pozwany i oddalenie roszczeń powoda z tego względu, czyni w zasadzie bezprzedmiotowym odwołanie się do zarzutu przedawnienia ich części, a konkretnie roszczeń związanych z rzekomym zakażeniem powoda przez pozwanego wirusem HCV (pismo z zarzutem k. 277) i zarzutem pobicia w kwietniu 2015 r. (oświadczenie do protokołu rozprawy k. 295v). Na marginesie jedynie trzeba wskazać, że zgodnie z art. 442¹ k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Gdyby uwzględnić twierdzenia powoda, należałoby przyjąć, że o zakażeniu wirusem HCV dowiedział się już w 2003 r., co jednocześnie oznaczałoby, że przedawnienie roszczeń z tym związanych nastąpiłoby najpóźniej po upływie 10 lat, tj. najpóźniej z końcem 2013 r. W przypadku rzekomego pobicia i złamania z kwietnia 2015 r., skoro miało do niego dojść z winy pozwanego w trakcie pobytu w zakładzie karnym w B., powód już wtedy wiedział o swojej szkodzie i jej sprawcy, co oznacza, że roszczenia z tego tytułu przedawniały się najpóźniej po upływie trzech lat, tj. w kwietniu 2018 r. Pozew został złożony w lipcu 2018 r., zatem po upływie tych terminów, co oznacza, że roszczenia wywodzone z tych zdarzeń należałoby uznać za przedawnione i podlegające oddaleniu z uwagi na podniesiony w tym zakresie zarzut (art. 117 § 2 k.c.).

Z przytoczonych wyżej względów powództwo oddalono w całości.

Zgodnie z art. 98 k.p.c. strona przegrywająca proces jest obowiązana do zwrotu jego kosztów na rzecz strony wygrywającej. Ponieważ roszczenia powoda oddalono, a pozwanego zastępowała Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie wskazanego przepisu oraz art. 99 k.p.c. i art. 32 ust. 3 ustawy o Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w związku z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie, powód winien zwrócić Skarbowi Państwa – Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej koszty odpowiadające wynagrodzeniu adwokata, tj. kwotę 10 800 zł, o czym orzeczono w pkt. II sentencji wyroku.

Wobec oddalenia powództwa i oświadczenia, że ustanowiony dla powoda z urzędu pełnomocnik (adwokat), nie uzyskał od niego wynagrodzenia za swoje czynności w sprawie, na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze, w pkt. III sentencji wyroku pełnomocnikowi temu przyznano koszty nieopłaconej pomocy prawnej wynikające z przepisów § 4 ust. 1 i 3 oraz § 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia

przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (przy uwzględnieniu niezbędnego nakładu pracy, jej efektów, jak również podwyższając je o kwotę podatku od towarów i usług).